

УНІВЕРСІТЭЦКІ ВЕСНІК

Выдаецца з мая 1996 г. Перыядычнасць - 1 раз у месяца

Газета Установы адукацыі «Магілёўскі дзяржаўны ўніверсітэт імя А.А. Кулешова»

№ 2 (198)

ЛЮТЫ
2014

С Днем защитников Отечества!

Ректорат от души поздравляет мужчин университета с Днем защитников Отечества и Вооруженных Сил Республики Беларусь, праздником, который воплотил в себе мужество, героическое прошлое нашего народа.

Желаем мирного неба над головой, крепкого, настоящего мужского здоровья и энергии, целеустремленности, несгибаемой воли в достижении поставленных целей, благополучия. Успехов Вам в трудовой деятельности на благо процветающей родной Беларуси.

Дорогие женщины!

Ректорат университета сердечно поздравляет Вас с первым весенним праздником – Днем 8 Марта.

Желаем Вам крепкого здоровья, больших творческих сил, оптимизма, семейного благополучия, весеннего настроения.

Пусть каждый день жизни дарит Вам радость, тепло, счастье. Пусть в Вашем доме царит уют, покой и доброта!

Высокая награда

За многолетнюю плодотворную работу, образцовое выполнение служебных обязанностей и высокое профессиональное мастерство, значительный личный вклад в развитие системы образования Президент Республики Беларусь Александр Григорьевич Лукашенко удостоил государственных наград заслуженных людей страны. В числе награжденных – работники нашего университета.

Орденом Франциска Скорины награжден **ВИШНЕВСКИЙ Михаил Иванович**, доктор философских наук, профессор.

Медалью Франциска Скорины награжден **СТАРОВОЙТОВ Леонид Евгеньевич**, декан физико-математического факультета.

Медали «За трудовые заслуги» удостоен **МАРЗАЛЮК Игорь Александрович**, заведующий кафедрой археологии и специальных исторических дисциплин.

РОГОВЦОВУ **Василию Ивановичу**, доктору филологических наук, профессору, присвоено почетное звание «Заслуженный работник образования Республики Беларусь».

Получение государственных наград – это знаковое событие не только для награжденных, но и для трудового коллектива в целом.

Изберем достойных

23 марта 2014 г. в нашей стране пройдут выборы в местные Советы депутатов

двадцать седьмого созыва, по результатам которых будет сформировано 178 местных Советов депутатов, в том числе 21 районный, 2 городских, 155 сельских Советов депутатов.

Выборы депутатов в местные Советы являются свободными и проводятся на основе всеобщего, равного и прямого избирательного права путем тайного голосования. В Республике Беларусь установлены три территориальных уровня Советов: первичный, базовый и областной. К первичному территориальному уровню относятся сельские, поселковые и городские (города районного подчинения), к базовому – городские (города областного подчинения) и районные, к областному – областные Советы. Особенностью местных Советов депутатов является то, что они в своей деятельности исходят в первую очередь из интересов граждан, проживающих на соответствующей территории, решая вопросы эффективного управления на местах. Поэтому Советы депутатов в Республике Беларусь подотчетны гражданам, проживающим на соответствующей территории, и ответственны перед ними.

Предстоящие выборы – это своего рода демонстрация политической активности населения и его социального единства. Избрание достойных граждан в местные Советы – важный элемент совершенствования демократических принципов управления обществом, а также решения насущных проблем местного значения. Они также содействуют формированию института политиков и управленцев. Приобретая навыки политической деятельности на местном уровне, наиболее активные депутаты могут пополнить ряды депутатского корпуса Национального собрания Республики Беларусь.

Основными управленческими формами деятельности Советов являются сессии. На сессиях рассматриваются вопросы формирования бюджета и прогнозных показателей социально-экономического развития региона; управления государственным имуществом, находящимся в коммунальной собственности; налогов и сборов, зачисляемых в местный бюджет; развития системы здравоохранения; вопросы государственной поддержки организаций бытовых услуг, потребительской кооперации и другие, имеющие жизненно важное значение для местного населения.

Выборы во все местные Советы депутатов проводятся одновременно. Депутатом местного Совета депутатов может быть избран гражданин Республики Беларусь, достиг-

ВЫБОРЫ-2014

ший 18 лет, не имеющий судимости, проживающий на территории соответствующей административной единицы или связанной с ней в силу своей профессиональной деятельности.

Особенностью нынешней избирательной кампании является то, что выборы депутатов в местные Советы проходят по новым правилам: впервые применены на практике обновленные статьи избирательного законодательства. В частности, отсутствует порог явки избирателей. Данное нововведение коснется только местных выборов и не затрагивает парламентские и президентские.

Избранным считается кандидат в депутаты, получивший наибольшее число голосов избирателей, принявших участие в голосовании. Если по избирательному округу выборы признаны недействительными, а также в случае выбытия всех кандидатов в депутаты в избирательном округе проводятся повторные выборы.

Участие в выборах – это не только конституционное право каждого гражданина, а и показатель его политической зрелости и гражданской ответственности. Приходя на избирательные участки и отдавая свой голос за конкретного кандидата, мы передаем ему ряд политических полномочий представлять наши интересы в распорядительной и исполнительной системах управления. Через свою электоральную активность мы демонстрируем уровень своей политической культуры и социальной активности. И если старшее и среднее поколения населения нашего региона демонстрируют, как правило, высокий уровень избирательной активности, то некоторые молодые люди не всегда понимают значимость своего участия в формировании местных органов управления. От организованности и сплоченности избирателей во многом зависит наше будущее благополучие и авторитет страны на международной арене.

Итоги социологического исследования, проведенного УСП «Могилевский институт региональных социально-политических исследований», позволяют спрогнозировать электоральное поведение жителей Могилевщины. На вопрос анкеты: «Будете ли Вы участвовать в предстоящих выборах в местные Советы депутатов в марте 2014 года?» свою готовность прийти на избирательные участки продемонстрировали более 60%, а с учётом присоединения к ним части колеблющихся этот процент будет гораздо выше.

С.Н. ЛИХАЧЁВА,
зав. кафедрой политологии
и социологии.

Стипендии Президента молодым ученым

Глава государства А. Лукашенко 21 января подписал распоряжение «О назначении стипендий Президента Республики Беларусь» талантливым молодым ученым на 2014 год».

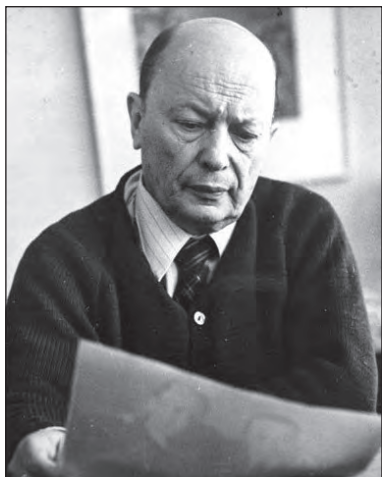
Ежемесячные стипендии Президента РБ назначены 90 талантливым молодым ученым, в том числе 10 докторам наук в возрасте до 45 лет, 47 кандидатам наук в возрасте до 35 лет, 33 молодым ученым без степени в возрасте до 30 лет.

Подписание данного распоряжения – свидетельство постоянной поддержки талантливых молодых ученых государством.

Стипендию Президента РБ получила **Маковская Наталья Владимировна**, доктор экономических наук, заведующая кафедрой экономики и управления МГУ имени А.А. Кулешова за разработку теории внутреннего рынка труда трансформационной экономики, выявление функциональных закономерностей и принципов регулирования внутренних рынков труда государственных органов управления и промышленных предприятий. Полученные результаты опубликованы в 2-х монографиях ведущих отечественных и зарубежных научных изданий, их практическая значимость подтверждена 3 актами о внедрении в деятельность комитета по труду, занятости и социальной защите Могилевского облисполкома, управления экономики Могилевского горисполкома, учебный процесс учреждения образования «Могилевский государственный университет имени А.А. Кулешова».

Сёлета грамадскасць адзначае 100-гадовы юбілей Аркадзя Куляшова, які нарадзіўся 6 лютага 1914 года ў Саматэвічах Касцюковіцкага раёна Магілёўскай вобласці ў сям'і настаўнікаў.

Юбілейныя даты выдатных дзеячаў культуры становіліся заўсёды знакавымі ў гісторыі развіцця грамадства. Быў час, калі такім з'явам надавалася нават пэўнае сімвалічнае значэнне – праверка жыццёвай ідэі кожнай нацыі. З цягам часу, вядома, прырытэты мяняліся, але валоданне адметным індывідуумам вяршынямі ўзораў айчыннай паэзіі вызначала і ўзровень інтэлектуальнага стану пэўнай супольнасці. Што назіраецца ў нас сёння, наколькі нашы грамадзяне ведаюць сваіх класікаў, па творчых якіх і нас успрымаюць у свеце?

На жаль, сёння мы не можам пахваліцца, што ў гэтым плане ў нас усё як у людзей. Таму зрэдку трэба напамінаць нашым суродзічам пра тых, кім мы па праву павінны ганарыцца. Восем сёлета юбілейны год Аркадзя Куляшова, народнага паэта БССР, так тады гэтае ганаровае званне іменавалася.

Аркадзь Куляшоў уваходзіць у маладзейшае пакаленне твардоў абноўленага мастацкага слова, што ішло ў літаратуру ў II палове дваццатых гадоў мінулага стагоддзя. Уваходзілі творцы імкліва з вялікай верай, што новы час даклярае сапраўднае нацыянальнае Адраджэнне, ідэя якога так пакутліва выкрываліся ў пачатку стагоддзя. Як і многія пачаткоўцы, Аркадзь Куляшоў дэбютаваў ў клімавіцкай газеце "Наш працаўнік", тады Калінінскай акругі, даволі прымітыўным вершыкам "Ты мой брат", у якім дванаццацігадовы хлапчук з апломбам заяўляе ад імя пакалення змагароў: "Я помню, як мы з родных межаў турылі ворагаў палкі. Ад Магілёва й Белаавежы блішчалі вострыя шыты". Што ўсё пішацца з чужога голасу, на патрэбу часу – відавочна. Ды і выбар твора рэдакцый быў адпаведны таму часу "змычкі горада з вёскай". А ў пачынаючага паэта, відаць, былі і іншыя вершы, бо ўжо ў наступным годзе на старонках перыядычных выданняў друкуюцца выразна лірычныя творы, няхай яшчэ і празмерна шматслоўныя і па-маладнёўску "квяцістыя". У трынаццаці-чатырнаццацігадовым узросце ён напісаў праніклівыя лірычныя вершы, якія склалі аснову яго першага зборніка "Росквіт зямлі" (1930 г.). Але Куляшова нельга ўспрымаць у адрыве ад таго часу. Менавіта тады раптам было аб'яўлена, што ўся паэзія павінна раўняцца на творчасць Маякоўскага, што многімі было ўспрынята літаральна: перыядыку запаланіла лесвічная паэзія. Да гонару Куляшова, хоць тым павевам ён таксама аддаў даніну, не стаў капіраваць формы верша рускага паэта, але адважыўся на эксперыменты, якія на пачатку не далі плёну, але пазней выявіліся ў фарміраванні яго эстэтычнай пазіцыі ўжо ў канцы трыццатых гадоў, калі ім былі напісаны праграмныя вершы "Плыла, цалавалася хмарка з зямлёй...", "Магілёўская хмарка" і ў выніку – "Мая Бесядзь". Малады яшчэ зусім паэт здолеў сфармуляваць сваю эстэтычную пазіцыю, акрэсліць вартасць паэзіі як эстэтычнай з'явы. Фарміраванне асобнага паэта, па сутнасці, закончылася, што сабой пацвердзіла яго паэзія часу вайны. Яго творы таго часу гучалі наватна, па сваім па-фасе не ўступалі ваяўнічаму вершу Янкі Купалы "Беларускім партызанам", хоць сёння яны ўспрымаюцца

"А Я РУКУ ГАРАЧУЮ ПРАЦЯГВАЮ ПРЫРОДЗЕ В ДВАЦЦАТАГА Ў ТРЫЦЦАТАЕ СТАГОДДЗЕ..."

неадзначна, а іншыя і ўвогуле застаюцца толькі сведкамі трагічнага часу. Усё ж балады "Маці", "Ліст з палону", "Быль аб цымбалах і цымбалісце", "Алёнка" застаюцца сярод высокай літаратуры, уражваюць глыбінёй пачуцця і майстэрскай формай яго выяўлення.

У першае пасляваеннае дзесяцігоддзе, самы супярэчлівы перыяд у нашым літаратурным працесе, Аркадзь Куляшоў побач з многімі вершамі на злабадзённасць дня напісаў творы з адкрытымі рысамі вечнасці, што прадвешчалі касмічную тэматыку ў літаратуры. У

ўзросце з працяглага маўчання многія ўспрынялі скептычна:

*Перад ім,
як вярнуўся,
Не твары мільгалі, а спіны,
Адварочваўся кожны,
Хто ведаў яго, хто не знаў.
Ён жа,
ловячы смешкі
І чуочы крыўдныя кпіны,
Не зважаў на тых жаб
І, як бусел, іх моўчкі глытаў.*

Няўдзячна справа атаясамліваць паэта з тымі вялікімі вобразамі, што ўвасабляюць паэтычнае бачанне свету. Ды ўсё ж ... Адказ скептыкам быў дадзены, бо вершы гэтага часу, склаўшыя крыху пазней кнігу паэзіі пад сімптаматичнай назвай "Новая кніга", сапраўды прадставілі Куляшова зусім у іншай іпастасі – паэта не мясцовага, а агульнаеўрапейскага маштабу. Паэт выходзіў за межы агульнапрынятага, тым часам, застаючыся цалкам ў межах беларускай літаратурнай традыцыі.

1947 годзе напісаў баладу "Зямля", у якой выявіў адчуванні касманаўтаў (тады называў іх астраномамі), пасля звароту з міжпланетнага палёту: *Будзе прыемнай назад вам дарога – Быццам салдатам з паходу цяжкага.*

*Здасца зямля вам,
ад смагі зялёнай,
Флягай з вадою, балонам з азоном.
Здасца яна вам, шчаслівым
бясконца,
Хлебам ружовым,
што выпекла сонца.*

Гэтая пранікліваць надта здзівіла касманаўта Клімука, калі ён даведаўся, што верш быў напісаны за паўтара дзесяцігоддзя да першага касмічнага палёту.

У гэты ж час Аркадзь Куляшоў натхнёна працаваў над перакладам рамана А. Пушкіна "Яўгеній Анегін", выдадзенага ў 1949 годзе да 150-гадовага юбілею рускага паэта, што стала значнай падзеяй у літаратурным жыцці Беларусі і ў творчым лёсе самога перакладчыка, паколькі стала важным фактарам у шліфоўцы ўласнага паэтычнага майстэрства.

У пачатку пяцідзясятых гадоў у творчасці А. Куляшова заўважаецца пэўны спад: ён амаль не піша вершаў, працуе над удасканаленнем вершаванай аповесці "Граніца", якая ў закончаным варыянце была выдадзена пад назвай "Грозная пушча". Потым аддаў шмат гадоў працы на кінастудыі "Беларусьфільм", дзе спачатку быў начальнікам сцэнарнага аддзела, а потым галоўным рэдактарам, напісаў сцэнарыі фільмаў "Чырвоная лісце" (у сааўтарстве з А. Кучарам), "Запомнім гэты дзень" і "Першыя выпрабаванні" (у сааўтарстве з М. Лужаніным), апошні выклікаў шмат нараканняў за адступленне ад кананічнага тэксту трылогіі Якуба Коласа "На ростанях". Але там хутчэй адчувалася рука Лужаніна.

У канцы пяцідзясятых гадоў А. Куляшоў надрукаваў некалькі вершаў, якія можна лічыць яго адказам на заявы некаторых твораў, што А. Куляшоў як паэт скончыўся, поўнацю выпісаўся. Ён заявіў, што не збіраецца пакідаць ганаровай пасады паэта, працуе не дзеля славы і грошай:

*Я не супраць пашаны,
працюю, рабоце адданы,
На пасадзе цяжкой,
і не трэба мне большай пашаны.*

І ўславіў вечны пошук, нястрымны парыванні, жаданне адкрыццяў новага, незапананага, а знікненне з людскіх вачэй сведчыла хутчэй не пра разладжанасць са светам, а прагу спасціжэння новага. Вяртанне чалавека юбілейнага

пераходзяць увогуле ў інтымную сферу, бо ўсё ўзаемазвязана. Каханне, вера, вернасць пераплітаюцца ўвогуле з самімі паняццямі творчасці і чалавечай годнасці. І ўжо пазат пачынае мысліць глабальна, бо простае існаванне індывідуума выяўляецца на фоне не зямных, а ўжо касмічных прастораў. Паэту хочацца верыць у разумнасць дзеяння чалавека, у яго стваральную, а не разбуральную сутнасць. Таму ў інтымна-філасофскай лірыцы яго больш клопату пра магчымасць суіснавання людзей у супярэчлівым часе. Натуральна, небяспека яму бачылася толькі ў тым варожым свеце, што ўсё-такі зрэдку праяўлялася ў яго паэзіі, калі гаворка заходзіла пра лёс Планеты:

*Сачу, каб не скрануў яе з арбіты
Заакіяньскі ядавіты грыб.*

Але можна прачытаць у яго зварот і да сваіх з такой жа перасцярогай, хоць там адрасат канкрэтна не ўказаны. Хутчэй за ўсё словы паэта трэба ўспрымаць як папярэджанне абодвум бакам процістаяння, што выявілася ў яго хрэстаматычным вершы "Я хаце абавязаны прапіскаю..."

*Свет, не дазволю я, каб дым і пыл
Зямлю ператварыў*

*у мільбасховішча,
Мільярд прапісак –*

*у маўклівы прысак,
Мільярд калысак – у мільярд магіл.*

Магчымасці самазнiшчэння А. Куляшоў паэтычна пераканальна паказаў у невялікай філасафчнай паэме "Цунамі", у якой па-свойму засяродзіў увагу на немагчымасці сучаснага чалавека адгарадзіцца ад глабальных праблем часу. правёўшы сваіх герояў праз шматлікія выпрабаванні, у тым ліку і атамна-знішчальны, ён усё

ж сцвярджае, што аснова ўсяго жыцця з'яўляецца спрадвечны знятак Чалавека.

*А можа, гэта не яны, а іх
Далёкія патомкі, што ў сваіх
Абліччах іх абліччы паўтарылі?
Хто б ні былі яны, а толькі зноў
Яны – жыцця людскога сувязныя,
Дзве долкі неразлучныя, якія
Вякам перадаюцца ад вякоў.*

Вечнасць існавання Сусвету непаруйна звязана ў паэта з пачуццём вернасці сваім сябрам, у якіх быў свой вялікі і трагічны лёс. Нельга без глыбокага суперажвання чытаць "Маналог", прысвечаны памяці цудоўнага паэта, падсечаных на самым узлёце, З. Астапенку і Ю. Таўбіну. Так жа шчыmlіва гучаць і радкі, прысвечаныя вялікаму паэту ХХ стагоддзя А. Твардоўскаму, які ў дзяржаве партыйнага таталітарызму спрабаваў знайсці чыста чалавечую справядлівасць, і ў гэтым змаганні загінуў са светлай верай у магчымасць пабудавання грамадства роўнасці. Ці адчувалі тады паэты ўтапічнасць сваіх прагнозаў адносна пабудовы камуністычнага грамадства з яго абсалютнай роўнасцю? Дапушчальна. Таму А. Твардоўскі як апошні рыцар кідаўся ў бітву з непераможнай партыйна-бюракратычнай сістэмай, адваёўваючы права на свабоду слова. Гэта і выказаў А. Куляшоў у паэме "Варшаўскі шлях", выявіўшы вобраз паэта-ахвярніка, паэта-прадбачальніка:

*Як не прарокам,
кім жа быць тады?
Не бойся слова гучнага – прарок! –*

Прарок не бога –

праўды слых і зрок.

Прарокам праўды з усімі ўласнымі зрывамі і сляпымі служэннямі культуры быў і Аркадзь Куляшоў, які сапраўды меў права сказаць:

*Хацеў бы век, які ўжо на зыходзе,
Забраць мяне з сабой, а я руку
Гарачую працягваю прыродзе –
З дваццатага ў трыццатае
стагоддзе.*

Гэтым ён сапраўды сцвердзіў, што паэзія вечная.

Яраслаў КЛІМУЦЬ.

"Паслаў мне лёс блакітную раку"

Пад такой назвай 7 лютага ў Касцюковіцкім раённым Цэнтры культуры адбылася літаратурна-музычная вечарына, прысвечаная 100-годдзю з дня нараджэння народнага паэта, у якой прынялі ўдзел студэнты і выкладчыкі нашага ўніверсітэта.

Дэлегацыя наведвала музей А. Куляшова ў сярэдняй школе аграгарадка Новага Саматэвічы. Сярод экспанатаў – асабістыя рэчы паэта, акуллары, аловак, асадка, некалькі аўтографу, фотаздымкі... "Мы імкнемся захаваць памяць пра Аркадзя Аляксандравіча сярод моладзі", – адзначыла дырэктар школьнага музея. – Сёння асабліва важна папулярызаваць яго творчасць, заахвочваць маладых людзей чытаць і асэнсоўваць тых вершы, на якіх выраслі старэйшыя пакаленні".

Пра творчы лёс А. Куляшова прысутным на вечарыне распавёў кандыдат філалагічных навук Я.І. Клімуць.

З асаблівым захапленнем прысутныя праслухалі кампазіцыі на словы Аркадзя Куляшова ў выкананні студэнтка нашага ўніверсітэта, удзельніцы народнага ансамбля "Ad'libitum". Знайшлося месца і для ўспамінаў аб паэце. Уладзімір Берберай, згадваючы пра дзеда, заўважыў: "Аркадзь Аляксандравіч быў выдатным шахматыстам. Апроч літаратуры, захапляўся космасам, фізікай".

Вітал Маслоўскі ахарактарызаваў Аркадзя Куляшова найперш як выдатнага чалавека. "Пасля таго, як здарылася няшчасце з маім бацькам, – апавядае Вітал Іванавіч, – дзядзька зрабіў усё, каб дапамагчы нашай сям'і. Прычым дапамагаў, не чакаючы падзякі. Заўжды быў далікатным і спагадлівым". Родныя паэта згадалі і пра тое, як Аркадзь Куляшоў працаваў. Ствараючы нават буйную паэму, ён не карыстаўся чарнавікамі.

"Аркадзь Куляшоў – сапраўдны геній беларускага народа, – выступаючы на вечарыне, падкрэсліў Яраслаў Іванавіч Клімуць. – Ён пакінуў нам галоўны заповіт: любіць і шанаваць родную мову, памятаць пра гістарычную і культурную спадчыну". У межах святкавання 100-годдзя паэта ў Касцюковіцкім раённым краязнаўчым музеі арганізавана выстава "Аркадзь Куляшоў. Ад Бесядзі да акіяна". З экспанатамі выставы пазнаёмліліся і прадстаўнікі ўніверсітэта.

П. ЛЕВАНОВІЧ.

Нам 20 лет

5 февраля отметил 20-летний юбилей отдел воспитательной работы с молодежью университета. В зале не было скучающих и случайных людей. Юбилера поздравляли единомышленники, ветераны, коллеги, студенты, выпускники, словом, друзья.

20 лет назад 25 января 1994 года в нашем вузе был создан отдел воспитательной работы. 20-летие отдела самым тесным образом связано с именем Т.Н. Кузьминой. С первого дня создания и все 16 лет до ухода на заслуженный отдых Татьяна Николаевна была начальником. И все это время ежедневно жила заботами, радостями и проблемами вуза. Именно ей и тем, кто эти годы шел рядом, отдел воспитательной работы обязан всем, чем сегодня гордится вуз. Более пристальное внимание стало уделяться формированию и развитию системы идейно-воспитательной работы, в которой задействованы все структуры вуза. Деятельность этого сложного механизма регулируется комплексными программами, перспективными планами и др.

Понимая, что успех идейно-воспитательной работы во многом зависит от тех, кто ею занимается, отдел воспитательной работы уделяет большое внимание повышению квалификации кураторов и деятельности студенческого актива. На протяжении многих лет работает семинар кураторов; школа студенческого актива «Лидер», пользующаяся большой популярностью у студентов; функционирует Студенческий координационный совет как высший орган самоуправления университета, а на факультетах – советы студенческого самоуправления, имеющие право решать многие вопросы.

Как и 20 лет назад, сегодня в отделе воспитательной работы с молодежью

всегда многолюдно. Здесь можно встретить и преподавателя, и декана, и студентов, и даже их родителей. Все приходит по делу: деятельность клубов, кружков, объединений, создание молодежных проектов, проведение акций различной направленности, спортивных соревнований, вечеров отдыха, участие в конкурсах, организация быта и отдыха в студенческих общежитиях, волонтерской деятельности и многими другими проблемами занимается отдел. В этом легко убедиться, достаточно побывать на вечерах, концертах, конкурсах «Универсітэцка прыгажуня», «Звездный путь», «Лучший будущий учитель года», конкурс первокурсников «Давайте познакомимся» и др.

Удивительно, как изменилась жизнь в вузе. Вместе с белорусскими студентами учатся в одних аудиториях, живут вместе в общежитиях, дружат, знакомятся, общаются, участвуют в фестивалях, конкурсах, проводят совместные мероприятия иностранные студенты. Отдел воспитательной работы сотрудничает с отделом международных связей, и это сотрудничество будет развиваться. На юбилейном мероприятии никого не оставил равнодушным Хаматов Хатамбай, туркменский студент, проникновенно прочитавший стихотворение А. Кулешова «Алеся».

Немало сил для организации и проведения мероприятий университетского и республиканского масштаба, в подготовку празднования 100-летия университета отдала начальник управления идеологической и воспитательной работы Ярошевич Евгения Александровна.

Успехи в осуществлении воспитательной работы со студентами были бы невозможны, если бы не было удивительного рационального и творческого союза между отделом и заместителями деканов по идеологической и воспитательной работе, кураторами, студентами.

Менялось название, но цели и задачи отдела всегда оставались неизменными. Деятельность его направлена на обеспечение личностного, интеллектуального, культурного и профессионального роста студентов, их социального становления, на создание оптимальных условий для развития творчества, инициативы, самоуправления, формирования здорового образа жизни с учетом интересов и потребностей.

С этого года отдел возглавляет Л.В. Набокова, выпускница нашего университета, проработавшая более 15 лет в отделе воспитательной работы с молодежью в качестве заместителя начальника.

– Работа в отделе – это часть моей жизни, она приносит мне радость. Люблю и горжусь творческими и целеустремленными студентами, с которыми работаю, – говорит Людмила Васильевна.

Екатерина ГОРДИЕВСКАЯ.

МОЛОДЕЖЬ – НАДЕЖДА И БУДУЩЕЕ

31 января – 1 февраля 2014 года на базе Белорусской государственной сельскохозяйственной академии прошёл республиканский спортивно-художественный праздник «Молодежь – надежда и будущее Беларуси». В рамках этого праздника участники могли посетить выставку проектов и молодежных инициатив ведущих вузов страны, проявить себя как в ходе спортивных состязаний «Формула Будущего: Молодежь+Здоровье», так и в работе студенческой научно-практической конференции «Инициатива и деятельность студента: от управления к самоуправлению».

верситет транспорта на базе идеи SIFE представлял конкурс «Молодежь в предпринимательстве», который перерос от статуса открытого до республиканского с нацеленностью на международный статус.

Ключевым событием второго дня праздника стала встреча с Министром образования Республики Беларусь Сергеем Александровичем Маскевичем. Студентам удалось задать ряд интересных вопросов напрямую Министру и получить исчерпывающие ответы.

Министр отметил важность студенческого актива в жизни университета, порекомендовал студенческому совету быть более сплоченным, ёмко и

Конференция была представлена четырьмя секциями: «Студенческое самоуправление, молодежные организации и объединения», «Реализация студенческих инициатив в сфере предпринимательства, поддержка творческих и бизнес-идей молодежи», «Информационная культура и безопасность», «Здоровье и красота – имидж современного студента, основа позитивного развития будущего поколения», на каждую из которых было представлено более двух десятков разнообразных проектов и идей студенческого актива.

Мне удалось принять участие в работе секции «Реализация студенческих инициатив в сфере предпринимательства, поддержка творческих и бизнес-идей молодежи». Участники с естественным юношеским максимализмом и запалом, но в то же время очень аргументированно и четко представляли свои идеи. Было видно, что секция собрала действительно неравнодушную, амбициозную молодежь, которая не только может предлагать свои идеи, но и делать всё для их успешного воплощения.

Выступающие подчёркивали важность наличия тренингов личностного роста и финансовой грамотности, остроту необходимости менять модели и концепции обучения иностранному языку учеников начальной школы. Белорусский государственный уни-

четко доносить свои идеи ректорату, который, в свою очередь, сможет и вправду, в разумных пределах, корректировать учебный процесс в интересах учащейся молодежи, внедряя новые формы получения знаний, давая возможности студентам проявить себя. В частности, подчёркивалась важность реализации дополнительных занятий по иностранному языку, так как значимой является не только строка в дипломе выпускника о том, что он является специалистом со знанием иностранного языка, но и реальное владение им на высоком уровне.

Закончился форум торжественным творческим марафоном «Наши таланты – тебе, Беларусь!». Каждый вуз представил свои лучшие коллективы, а Министр вручил участникам сертификаты и дипломы Министерства образования Республики Беларусь.

Важность таких мероприятий, где молодежь имеет возможность высказаться, обменяться идеями, пообщаться с единомышленниками, задать свои вопросы представителям власти, неоспорима. Хочется верить, что данный праздник станет хорошей традицией, которая позволит студентам всех вузов нашей страны достойно представлять многогранную студенческую жизнь.

Александр БЕЛЬСКИЙ,
студент факультета
экономики и права.

Призывникам есть над чем задуматься

Среди молодых людей призывного возраста стало модно уклоняться от службы в армии, не исполняя свой гражданский долг, предусмотренный ст. 57 Конституции Республики Беларусь, которая гласит, что защита Республики Беларусь – обязанность и священный долг гражданина Республики Беларусь.

ПРОКУРАТУРА г. МОГИЛЕВА ИНФОРМИРУЕТ

Некоторые молодые люди сознательно не хотят служить в армии, но хотят пользоваться благами, которые им предоставляет их Родина. Одно из благ – право управления механическим автотранспортным средством.

Прокуратурой города Могилева установлено, что в 2012 году 9 призывников признаны негодными к военной службе и подпадают под перечень заболеваний и противопоказаний, запрещающих допуск лиц к управлению механическими транспортными средствами.

Благодаря проведенной прокуратурой г. Могилева работе за период с 2010 по 2013 год количество призывников, имеющих права управления автотранспортным средством в нарушение ст. 23 Закона «О дорожном движении» уменьшалось.

Проверкой установлено, что признанные негодными к военной службе граждане управляют автотранспортом, а также совершают дорожно-транспортные происшествия. Например, гражданин Петров П.П. в 2012 году признан призывной комиссией негодным к военной службе. В период с 2011 по март 2013 года он 22 раза нарушил правила дорожного движения, в связи с чем 22 раза был привлечен к административной ответственности.

Также установлено, что гражданин Иванов И.И. в 2012 году признан призывной комиссией негодным к военной службе. В период с 2011 по декабрь 2013 года он 4 раза нарушил правила дорожного движения, в связи с чем привлечен 4 раза к административной ответственности. Согласно информации Могилевского областного наркологического диспансера гражданин Иванов И.И. состоит на учете с диагнозом хронического алкоголизма.

Прокуратура города Могилева инициировала переосвидетельствование вышеуказанной категории граждан в соответствии со ст. 23 Закона «О дорожном движении». В настоящее время еще 59 граждан лишены права управления автотранспортными средствами. Работа в данном направлении будет продолжена.

В настоящее время прокуратурой района анализируется информация Могилевского ОГВК за 2012 год в соответствии с перечнем заболеваний, препятствующих исполнению служебных обязанностей на государственной службе.

Уважаемые призывники, Вам есть над чем задуматься. Если решите уклоняться от своего конституционного долга службы в вооруженных силах Республики Беларусь, то можете лишиться водительских прав, права на охоту, права управления маломерными судами, а также работы, связанной с государственной службой.

Павел ПОЛЯНСКИЙ,
старший помощник прокурора
г. Могилева, юрист 1 класса.

Шлях да навукі

Навуковае супрацоўніцтва паміж асобнымі рэгіёнамі Беларусі заўжды займае важнае месца як у жыцці нашага ўніверсітэта, так і краіны ўвогуле. Акрамя канферэнцый, навуковых праектаў і публікацый, натуральна, існуе і падтрымка саміх маладых навукоўцаў.

«Ніколі не думала, што, дзякуючы Магілёўскаму дзяржаўнаму ўніверсітэту імя А.А. Куляшова, змагу назапасіць такія знойдзеныя мною матэрыялы па тэме «Стараабрадскі Магілёўскі вобласці ў другой палове XX ст.», – распавяла маістрантка Брэсцкага дзяржаўнага ўніверсітэта імя А.С. Пушкіна Ірына Мароз. – Асабліва ўдзячнасць за месца ў інтэрнаце і дапамогу ў пошуку архіўных матэрыялаў Яўгену Дудкіну – маістранту гістарычнага факультэта МДУ імя А.А. Куляшова. Плённа паўплывала на працу маістранкі з Брэста асабістае сяброўства і прафесійнае супрацоўніцтва беларускіх гісторыкаў прафесараў, дактараў гістарычных навук І.А. Марзалюка і А.А. Габрацкага, якія з разуменнем паставіліся да заклапочанасці маладых маістрантаў у навуковых паездках.

Вельмі складана пачынаць навуковы шлях. Асабліва калі даводзіцца здзісьняць вандруніцтва. Удзячным адказам Ірыны з'явілася дамога ў навуковым шляху маістранту МДУ імя А.А. Куляшова. «У студзені 2014г. з тэмай маёй маістарскай дысертацыі «Беларускае пытанне ў польскай нацыянальнай палітыцы 1918 – 1939 гг.» даваўся быць у Брэсце. Вельмі ўдзячны за дапамогу ў арганізацыі сустрэчы з навукоўцамі Брэсцкага ўніверсітэта, у архіўнай працы і агульным знаёмствам з горадам. Так здзейснілася мая мара: асабістае сустрэча і знаёмства з прафесарам доктарам гістарычных навук А.М. Вабішчэвічам, які даследуе міжваенны перыяд Заходняй Беларусі. Экскурсія па гістарычным цэнтры горада і, канешне, наведванне легендарнай Брэсцкай крэпасці. Яшчэ на чатыры дні мая паездка працягнулася ў Гродна, дзе я таксама працаваў у дзяржаўным архіве, аднак ужо другі раз, бо ўпершыню працаваў падчас напісання дыпломнай працы. Вельмі ўдзячны свайму навуковаму кіраўніку, дацэнту кандыдату гістарычных навук Н.М. Пурышавай за дапамогу і парады ў падрыхтоўцы да паездкі.

Аптымізм, сяброўства, крэатыўныя падыходы і цікавыя навуковыя вандрукі – вось што аб'ядноўвае нас, маладых даследчыкаў. Наперадзе толькі праца!

Яўген ДУДКІН, маістрант гістфака.
Фота: злева А.М. ВАБІШЧЭВІЧ,
справа Я.Я. ДУДКІН.

ЭТНИЧЕСКАЯ ТОЛЕРАНТНОСТЬ

Этническая толерантность (от лат. *tolerantia* – терпение) – способность человека проявлять терпимость к малознакомому образу жизни представителям других этнических общностей.

В современной психологической литературе этническая толерантность понимается как личностное образование, входящее в структуру социальных установок.

Внешне этническая толерантность отражается в выдержке, самообладании, в терпимости к иному образу жизни, инокультурным обычаям, традициям, нравам, чувствам, мнениям и идеям, выражаемым представителями других этносов и культур, способности индивида длительно выносить непривычные воздействия чужой культуры без снижения его адаптивных возможностей.

Формирование позитивной этнической идентичности должно включать взаимосвязанную работу по развитию трех компонентов: когнитивного, эмоционального, поведенческого.

Студенческая молодежь представляет собой особую социальную группу, которая в условиях происходящих общественных трансформаций чаще всего оказывается наиболее уязвимой с экономической и социальной точек зрения. Нередко формирующийся у молодых людей комплекс социальных обид принимает форму этнически окрашенного протеста, что создает благоприятные условия для роста на этой почве разного рода «этно-» и «мигрантофобий». В «чужих» – «приезжих» и «мигрантах» – молодежь, не имеющая жизненного опыта и знаний, порой начинает видеть причины собственной неустроенности. Они начинают восприниматься как угроза материальному благополучию, как нечто такое, что ограничивает возможности и жизненные шансы молодых людей на рынке труда, образования, жилья и т.д.

Иностранные студенты, обучающиеся в наших вузах, длительное время живут в чужой культуре. Установление непосредственных контактов между представителями разных стран и народов не сразу приводит к открытым и доверительным отношениям. Обычаи страны часто кажутся им непонятными, а люди – странными. Знакомство с непривычным образом жизни, обычаями и традициями не всегда проходит легко. Ощущение потери контроля над ситуацией, собственной некомпетентности и неисполнения ожиданий могут выражаться в приступах гнева, агрессивности и враждебности по отношению к представителям страны пребывания, что отнюдь не способствует гармоничным межличностным отношениям. Мигранты начинают испытывать тоску по родине. Поэтому большое значение приобретает межкультурная адаптация, понимаемая как сложный процесс, благодаря которому человек достигает совместности (совместимости) с новой культурной средой.

(Продолжение на 4 стр.)

Літаратурнае аб'ядненне «Натхненне» надала адзначыць 25-летні юбілей. Усе гэтыя гады ўдзячнасць не пакідае студэнтаў і прафесараў – актывных членаў аб'яднення. Для многіх маладых людзей «Натхненне» стала духоўным аазісам. Любоў к слову, раскрытасць, романтизм, стремленне выдзіць у звычайнае – усё гэта характэрна для «Натхнення», якое кіруе Н.А. Міхальчук, старшы прафесар кафедры рускага мовы. У пераддвері 8 Марта прапануем паэтычныя віншаванні любіцеляў паэзіі.

Істочнік ўдзячнасці

Светлана ШУРБЕНКОВА

Лаборант кафедры тэорыі і метады фізічнага выхавання МГУ ім. А.А. Куляшова, выпускніца філфака нашчага ўніверсітэта.

Её вершы друкаваліся ў газетах «Магілёўскія вестнікі»; «Знамя юнаці»; «Вестнік Магілёва»; ў паэтычных зборніках «На ўзлёце»; «Прыднёпроўскія матывы»; «Давайце гаворыць вершамі» і др.

Награджана дыпламамі I і II ступеней розных літаратурных конкурсаў.

ЛЮДЗІ НАШАГА ЧАСУ

Чаму такімі злымі людзьмі сталі? Ці іх шалёны сабакі пакусалі? Ці ад вядзьмарскага люстэрка

Патрапілі ў вочы ім і ў сэрцы?

Ні шкадавання ў іх, ні спахвання. Пайшлі ў нябыт сяброўства і каханне.

І толькі той разумны і прыгожы, Хто мае грошы, грошы, грошы, грошы...

СЫНЫ

За сталом сям'я сабралася: Бацька, маці, тры сыны. Маці дзецям усміхалася: Хутка выраслі яны.

Ці даўно ў калысцы спалі Ці рабілі першы крок, Сшыты з кніжкам збіралі І спяшаліся на ўрок?

Недаспана колькі ночак... Так не раз, не два было: Як хварэў які сыночак, Сэрца, як агнём, пякло.

А сыны, яны, вядома, Усе гарэзы як адзін. «Шышак», сінкаю дадому Шмат прыносіў кожны сын.

Усё было: у кашулях дзіры І футбол з пабітым шклом, На штанах смала, хадзілі Як у лес – усё было.

Ды раптоўна неяк сталі Ужо не дзеці, а мужы. Хутка як павырасталі, Хутка, што там ні кажы.

І глядзіць з усмешкай маці На дарослых на сыноў. Неўзабаве ўнукі ў хаце Будуць. З імі ўсё ізноў.

Аляксандр ДВАРАКОЎ

Студэнт факультэта славянскай філалогіі Магілёўскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя А. Куляшова.

Узнагароджаны дыпламам Міжнароднага беларуска-расійскага літаратурнага конкурсу студэнтаў «Дороже Родины нет ничего».

А я хачу танцаваць ў тваіх вачах – Бяздонным возерам нябеснага блакіту! Кранацца рук, схавацца ў валасах, Пакуль усмешкай гэтай не забыты.

Быць думкамі з табою і лятаць Туды, дзе неба нам прасціны шые. І пальцамі далоні казытаць, І вуснамі схіляць маўкліва шыю.

Патрэбна пастаянна быць з табой. Расстання дзень – тады я ўжо не ўзнісла. Удыхаць твой водар, адчуваць прыбой Сардэчных хваль тваіх, і ўзмахам вёслаў

Цябе ўбіраць ў абдымкаў цесны круг, Зліваючыся разам і навечна. Табою жыць, з табою быць і, рук Не размыкаючы, ісці па шляху Млечным!

Вераніка СТАРАСЦЕНКА

Студэнтка 4 курса беларускага аддзялення факультэта славянскай філалогіі МДУ ім. А.А. Куляшова.

Пачала пісаць вершы з 8-га класа. Займаецца жывапісам, танцамі і спявае. Вядзе актывную працу ў жыццёвым асяродку ўніверсітэта. Заўсёды аптымістка!

МАЯ ЗЯМЛЯ

Мая зямля, ты зноў чаруеш, Завеш ласкава, быццам ў сне, І ты красой сваёй хвалюеш, Даруеш усё заўсёды мне.

І я цябе, як тыя словы, Да нябёсаў шчыра ўзнясу. І хай шумяць твае дубровы, Іх песні я ў сабе нясу.

Як сэрца радасна спявае, Калі ўбачыць родны кут! Цябе і птушка прывітае, І завініць званочак тут.

Няхай ніколі не заплача Твой лёс журботна слязюй, І кожны вораг хай пабачыць, Што моцнай ты стаіш сцяноюй.

Ірына СЛАШЧЫКАВА

Студэнтка факультэта славянскай філалогіі беларускага аддзялення МДУ імя А.А. Куляшова.

Узнагароджана дыпламам II ступені, намінацыя «Паэзія» Міжнароднага беларуска-расійскага літаратурнага конкурсу студэнтаў «Дороже Родины нет ничего».

МАЯ ВЁСКА

Мая вёска стаіць на ўзгорку, Аглядаючы вокам лясы. Столькі мілага ў нашых прасторах – Тут балотцы, рачулікі, палі!

Дзе-нідзе захаваны скарбы – Тут грыбоў, ягад, збожжа кругом! І чародак плаваюць хмары, Зберагаючы ўсіх спякотным днём.

Ад прывабнага погляда кветак Закружыцца ў вас галава, І да долу прыпасці вы мусіце, Каб спакойнай зрабілася душа.

Я не ведаю, што будзе потым, Як складзецца далей яе лёс? Бо народ згоду ў год памірае, Адыходзіць да царства нябёс.

Я ўсё, што змагу, пастараюся, Для цябе, мая вёска, зрабіць. Ні за што я цябе не сцраюся, Будзе вечна любоў у сэрцы жыць!

Віншуем!

Рэктарат універсітэта віншуе з юбілеем **ДЗЯМІДАВУ Ніну Мікалаеўну, СЕМЧАНКА Марыю Іванаўну, МАШЧАНКА Раісу Раманаўну, МАРТЫНАВА Пятра Іванавіча, МАРШАВУ Алу Аляксандраўну, САПЕГІНУ Наталлю Сяргееўну, ТОМАВА Аляксандра Васільевіча, КАЛАЧОВУ Ірыну Віктараўну, КАЗЛОЎСКІЮ Раісу Рыгораўну!**

Жадаем добрага здароўя, плёну ў працы і творчасці, асабістага шчасця, дабрабыту і бадзёрага настрою!

СТАГАДОВЫ ЮБІЛЕЙ КАФЕДРЫ ПАДЗЕЯ

«Ад прададзенай спакон вякоў мне засталася спадчына...» Ці не ў гэтых знаёмых бадай што з дзяцінства радках купалаўскай класікі мы сёння з разважлівасцю сталага ўзросту здольны ўгледзець нейкі больш глыбокі сэнс? Гэтая спадчына – не проста гісторыя, якую можна чытаць і перачытваць у вольны час. Гэта ўнікальная магчымасць памятаць і ўсведамляць свае карані, каб узрошчваю магутнае пладаноснае дрэва. Напэўна, гучыць надзвычай метафарычна ў дачыненні да прадмета размовы. Але ж сімвалічна тое, што гэтыя радкі найлепш уласабялюць асноўную ідэю падзеі, якую без перабольшвання трэба лічыць знакавай ў гісторыі Магілёўскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Аркадзя Куляшова.

У сценах сучаснага ўніверсітэта актыўна дзейнічае кафедра, якая памятае яшчэ настаўніцкі інстытут, якая стала сведкам стварэння і развіцця педагагічнага інстытута, якой давялося перажыць цяжкія гады рэпрэсій і ваеннага ліхалецця, што прынеслі незамыслимыя страты ў асобах выдатных вучоных і ў патэнцыяле навукова-педагагічных дасягненняў. Гэта найстарэйшая кафедра нашай ВУ з багатай гісторыяй і сваім непаўторным жыццёвым шляхам – кафедра педагогікі, якая разам з універсітэтам пераступіла векавы рубеж і адзначыла напрыканцы мінулага года стагадовы юбілей.

З гэтай урачыстай нагоды па ініцыятыве загадчыка кафедры Алены Іванаўны Снапковай 17 снежня 2013 года адбыліся педагагічныя чытанні, прысвечаныя стагоддзю кафедры «Сучасная педагагічная навука: праблемы і перспектывы развіцця».

«...Сучасныя навуковыя дасягненні кафедры ёсць даніна гісторыі, традыцыі, якая ўмацавалася на працягу дзесяцігоддзяў, багатай спадчыне навуковых школ па педагогіцы. Галоўнае, каб новае будавалася на падмурку мінулага. Гэта важна – ведаць карані і памятаць, каб ісці па шляху да новых здзяйсненняў,» – з такімі словамі звярнулася Алена Іванаўна ва ўступнай прамове да ўдзельнікаў педагагічных чытанняў. І сапраўды, яе словы ярка і адлюстравалі асноўную думку тых актуальных пытанняў і праблем навуцы і адукацыі, якія былі вынесены на калектыўнае абмеркаванне.

Добрамыслівае атмасфера дужалюбнасці і творчасці, якая панавала ў рабочай аўдыторыі, спрыяла канструктыўнаму ўзаемадзеянню і прадукцыйнай працы, якой кіравалі дэкан факультэта педагогікі і псіхалогіі дзяцінства І.А. Камарова і А.І. Снапкова.

Удзельнікі педагагічных чытанняў, у ліку якіх былі прарэктар па навуковай рабоце ўніверсітэта А.В. Іваноў, супрацоўнікі і ветэраны кафедры педагогікі, ганаровыя госці-прадстаўнікі ВУ рэспублікі (БДУ, БДПУ імя М. Танка, ВДУ імя П.М. Машэрава, БарДУ і інш.), калегі з факультэта педагогікі і псіхалогіі дзяцінства, атрымалі магчымасць пагартыць старонкі гісторыі кафедры.

Супрацоўнікамі кафедры падрыхтавана даволі багатая выстава. Яе склалі копіі архіўных дакументаў, шэраг наглядных матэрыялаў, у якіх адлюстраваны розныя аспекты функцыянавання кафедры педагогікі; вынікі даследчыцкай дзейнасці, навуковыя працы і вучэбна-метадычныя дапаможнікі выкладчыкаў; аўтабіяграфічныя і біяграфічныя матэрыялы прафесарска-выкладчыцкага складу розных гадоў, прадстаўленыя ў выданнях перыядычнага друку.

Старшы выкладчык кафедры Э.А. Карпенка разам са студэнтамі фізіка-матэматычнага факультэта падрыхтавала цікавыя відэаматэрыялы «Гісторыя кафедры ў гісторыі ўніверсітэта», дзе можна было ўбачыць архіўныя фатаграфіі і прасачыць, як храналагічна змяняліся асноўныя падзеі ў гісторыі кафедры і ўніверсітэта.

Юбілейная дата адзначана пажаданнямі дабрабыту, росквіту, новых творчых дасягненняў, а таксама памятнымі падарункамі.

В. СІМЧАНКА, ст. выкладчык кафедры педагогікі.

ЭТНИЧЕСКАЯ ТОЛЕРАНТНОСТЬ

(Продолжение. Начало на 3 стр.)

Неудачи и проблемы при адаптации в новой культуре необходимо рассматривать не как патологические симптомы, а как отсутствие определенных знаний и навыков. Поэтому должно быть организовано не приспособление человека к новой культуре, а приобретение знаний об обычаях, нормах, ценностях, стереотипах поведения другого народа без разрыва с собственной культурой.

Работа, направленная на формирование этнической толерантности в вузе, обязательно должна строиться на комплексной основе, включая всех субъектов образовательного процесса и все компоненты образовательной среды.

Формирование этнотолерантности может проходить в три этапа: 1) **мотивационный**, основная его

цель – создание положительного эмоционального фона, ориентированного на общечеловеческие ценности, такие, как терпимость, обычаи, традиции различных народов, вероисповедание, атеизм, права человека; 2) **познавательный**, на котором предстоит решить следующие задачи: напомнить студентам еще раз об общечеловеческих ценностях; подвергнуть совместному критическому анализу публикации средств массовой информации, отражающие реальные этнические проблемы общества и поиск

оптимальных путей их решения с точки зрения общечеловеческих ценностей; развить способности ценить исторический опыт, экономические, культурные, социальные и другие достижения народов, населяющих страну; 3) **деятельностный**, связанный с необходимостью выработать у студентов качества, необходимые для положительного взаимодействия с представителями различных национальностей. Таким образом, у студентов формируется осознанное отношение к данной проблеме, основанное на уважении к различ-

ным этносам и исповедуемым ими религиям, умение общаться с людьми различных национальностей и вероисповеданий. Основу данного подхода составляет понимание того, что формирование нового качества должно осуществляться, во-первых, на основе формирования мотива толерантного поведения и, во-вторых, его навыков. Как уже отмечалось выше, его формирование напрямую зависит от знания истории и культуры своего и других народов.

Л.Л. ГАБЬЕВА.